

Ders Kitaplarında Engellilik: İnfografik

Karikatür çizim resimlerin, yazıların ve logoların yer aldığı poster dikdörtgen şeklinde ve beyaz renkte.

En üstte ortada, yan yana konumlandırılmış şekilde projenin içerisinde olan dört kurumun logoları yer alıyor. Soldan sağa kurumların isimleri sırayla şöyle; ERG (Eğitim Reformu Girişimi), TOHAD (Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği), seçbir (Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Merkezi), İstanbul Bilgi Üniversitesi-LAUREATE INTERNATIONAL UNIVERSITIES

Ardından “Ders Kitaplarında Engellilik” başlığı altında “Ders Kitaplarında Engellilik Araştırması’na göre, engellilik ders kitaplarında insan hakları perspektifinden ele alınmıyor.” yazıyor.

Sonrasında “İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyoloji ve Eğitim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (SEÇBİR), Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği (TOHAD) ile Eğitim Reformu Girişimi (ERG) ortaklığında yürütülen ve Sabancı Vakfı Hibe Programları kapsamında desteklenen Eğitime Eşit Katılım Projesi’nde gerçekleştirilen Ders Kitaplarında Engellilik Araştırması’nda 10 farklı branştan 37 ders kitabı incelendi. Araştırma bulgularının derlendiği Ders Kitaplarında Engellilik: Durum Analizi ile birlikte engelliliğin kitaplarda nasıl ele alınması gerektiğine yönelik Tavsiyeler de geliştirildi” yazıyor.

Altında #EgitimeEsitKatilim için Tavsiyeler başlığı bulunmakta. Projenin adı, başlığın hashtag kısmı uzun, turuncu bir kutucuk içinde.

Karikatür çizim görsellerle de pekiştirilen sekiz tavsiye alt alta sıralanmış durumda.

İlk tavsiye sol köşesinde, içinde karikatür çizim resmin olduğu kiremit rengi bir yuvarlak olan ve sağ kenarı düz olan, tonu sağa doğru giderek açılan lila rengi bir dikdörtgenin zemininde. Üst üste yığılı üç kitap görseliyle pekiştirilmiş tavsiyede “Kitaplarda engellilerin görünürlüğü artmalı. Engelliler yalnızca belirli konularda karşımıza çıkıyor. Engelli karakterlere en fazla sayıda rastlanan konuda bile, toplam karakterlerin yalnızca %3’ü engelli” yazıyor.

İkinci tavsiye, sarı yuvarlağı ilkinde göre daha küçük olan, tonu yine sağa doğru giderek soluklaşan açık lila renkte bir dikdörtgenin zemininde. Yuvarlaktaki çizim içinde üzerine kırmızı çarpı çekilmiş şekilde büyük harflerle “Engelli”, küçük harflerle “Öğretmen, yazar, mühendis, öğrenci” yazıyor. Dikdörtgende şu tavsiye veriliyor: “Engelliler engelliliğine vurgu yapılmadan ve çeşitli toplumsal rollerde resmedilmeli. Engelliler engellilik türüyle tanımlanıyor ve engellilik kimlikleşiyor.”

Üçüncü tavsiye ikincisi gibi giderek soluklaşan açık lila renkte bir dikdörtgenin zemininde. İlk ikisine göre daha büyük olan vişneçürüğü rengindeki yuvarlakta 1’i kadın 2’si erkek yetişkin 3 kişi var. Kadın görme engelli, bastonuyla sağa doğru adımlar vaziyette. Adamlardan biri, yüzü dönük şekilde kadının karşısında. Bacağının belli bir yerden aşağısı yok; koltuk değnekleriyle ayakta duruyor. Diğer adam ise yine yüzü dönük şekilde sol çaprazında. Herhangi bir engelliliği yok. Dikdörtgende tavsiye olarak “Engellilik farklılık değil, olağan bir hal olarak sunulmalı. Engellilere, ‘farklılık’larının altı çizilerek yer veriliyor. Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler kitaplarında yer alan 10 engelli karakterin 7’si ‘farklılık’ konularında” yazıyor.

Dördüncü tavsiye giderek soluklaşan açık mavi renk bir dikdörtgenin zemininde. Boyutu ilk iki daireninkine yakın olan mavi yuvarlakta boynundan aşağısı görünmeyen bir erkek çocuk ellerinin arasında, üzerinde dört farklı engel türünü temsil eden simgelerin olduğu bir tabelayı gösteriyor. İlki işitme engelliliği sembolize eden, iki parantez şeklinde ses dalgaları yayılan bir kulak. İkincisi zihinsel engelliliği/mental retardasyonu sembolize etmekte. Simge beyni görünen, gözleri çizilmemiş, saçsız bir insan başı figürü. Aralık dudaklarla yüzü sola dönük. Üçüncüsü bedensel engelliliği sembolize eden tekerlekli sandalyede bir insan figürü. Arkasında park yerinin kullanım hakkının bedensel engellilerde olduğunu gösteren büyük “P” harfi var. Dördüncü simge ise körlüğü sembolize eden altı nokta. Dikdörtgende tavsiye olarak “Engellilerin toplumsal yaşama eşit katılımı için erişilebilirliğin önemi

vurgulanmalı. Engellilerin yaşadıkları sorunların nedeni olarak engellilerin kendileri gösteriliyor; bu sorunları aşmaktaki esas sorumluluk da yine engellilere yükleniyor” yazıyor.

Beşinci tavsiye sola doğru soluklaşan açık lila renkteki bir dikdörtgende. Görselin olduğu mor yuvarlak, bir öncekilerden farklı olarak şeklin sağ tarafında ve dördüncü yuvarlaktan daha büyük. İçinde bacağına belli bir yerinden aşağısı olmayan sırt çantalı sarışın bir kadın bir eliyle koltuk değneğini tutuyor, bir eliyle gözleriyle de işaret ettiği “Eşit Yurttaşlık” yazılı lolipop dövizi gösteriyor. Dikdörtgende ise tavsiye niteliğinde şu sözler “Engelliler hak sahibi bireyler ve eşit yurttaşlar olarak temsil edilmeli. Engellilik sosyal ve maddi yardımla çözülmesi gereken bir meseleye indirgeniyor.”

Altıncı, yedinci ve sekizinci tavsiyeler uzunlukları ve kalınlıkları eşit olan turuncu tonlarında üç şerite dağılmış olarak alt alta. Solda hepsinin kenarını biraz kapatacak şekilde başı yazılara dönük bir megafon çizimi var. Bir öncekiler gibi yuvarlak içinde değil. Tavsiyeler ilkten sona sırayla şöyle: “Ders kitaplarının yazımı ve incelenmesi sürecine engellilik alanında çalışan sivil toplum kuruluşları ile aktivistlerin katılımı sağlanmalı”, “Ders kitaplarının yazımında ve incelenmesinde rol alan uzmanlar engelliliğe hak temelli yaklaşım konusunda güçlendirilmeli”, “Ders kitapları evrensel tasarım ilkesi benimsenerek herkes için erişilebilir kılınmalı”

Posterin sonunda ortada, Sabancı Vakfı’nın logosu; ayrı küçük yuvarlaklar içindeki “S” ve “A” harfleri kullanılarak Sabancı Vakfı yazılmış adın altında “Hibe programları kapsamında desteklenmektedir” bilgisi yer almakta.